

DISPUTATIO TERTIA,

QUA

ACTA

S. APOSTOLORVM
EX SCRIPTORIBUS ANTIQV.
SACRO-PROFANIS, MAXIME EX PA-
TRIBUS ECCLESIASTICIS ET AUCTORIBUS
CLASSICIS GRÆCO-ROMANIS
ILLUSTRATA,

JOAN. CASP. SANTOROCCLUS,

Profess. Ordin. Antiquit. Græco-Romanarum, Pæ-
dagogarch, & h. t. Facult. suæ Decan.

P R Æ S E S,

E T

JOANNES KNOBEL,

Eschwega-Haffius.

R E S P O N D E N S.

Publica & placide Dnn. Commilit. disquisitioni b. l. f.

ad diem 16. Decembr. MDCCXII.

subjiciunt.

MARBURGI CATTORUM,

Typis JOANNIS KURSNERI, Acad. Typogr.

VIRIS

Plurimum Reverendis, Clarissimis atque Doctissimis,

DN. JOANN. LAURENTIO Sudolff /

Ecclesiae, quae Eschvvege Christo colligitur, Pastori Primario, ejusdemque, ut & vicinae Diceceseos Metropolitano, vigilantissimo.

DN. HIERON. WEYHARDO Directs /

Ecclesiae Eschvveccensis Pastori facundissimo, meritissimo.

DN. JOAN. BERNHARDO Eschhard /

Ecclesiae Eschvveccensis Diacono Fidelissimo, Dignissimo.

NEC NON

Viris Nobilissimis, Spectatissimis ac Prudentissimis.

DN. JOAN. JACOBO Bayer /

Medicinae Doctori Famigeratissimo, Experientissimo, Reipublicaeque Eschvveccensis Consuli prudentissimo, integerrimo.

DN. JOAN. GEORGIO Diede /

Reipublicae laudatae Consuli spectatissimo, optumo.

Reliquisque CONSULARIBUS ac singulis ordinis Senatorii MEMBRIS meritissimis.

Dominis Meccenatibus, Evergetis, Patronis, Studiorum Promotoribus atque Fautoribus suis,

Hocce observantiae monumentum obsequiose offerre

JOANNES Knobel

Respondens.

DISPUTATIO TERTIA,

QUA

ACTA SANCT. APOSTOLORUM

Ex scriptoribus antiq. sacro • profanis maximè ex Patribus ecclesiast. & Auctor. classicis Græco-Rom. illustrantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Α. Ι.

VERS. II.

Versio vulgata Latina.

Ἀρχὴ ἕως ἡμεῶν ἐντειλάμεθα τοῖς Ἀποστόλοις, διὰ πνεύματος ἁγίου ὃς ἐξελέξατο, ἀπολῆθῃ.

Usque in diem, quâ præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum; quos elegit, assumtus est.

PRÆMONITA.

§. I.

Prefatiuncula illa, cujus partem integrò versu priori h. C. in secunda disputatione nuper pertractavimus, jam ulterius ab auctore sequentibus versibus 2. & 3. pertexitur. Vera itaque est (a) Erasmi sententia dicentis: *Solus Lucas & prefatur operi suo, & nominatim dicat libros suos.* Nobis autem hac vice animus est solum versum secundum illustrandum suscipere, in quo scilicet relatum legimus, Jesum Christum vitæ suæ tempore in his terris occupatum fuisse inter alia, ut præcipuè

I. Apostolos per Spiritum sanctum elegerit; *his verbis: διὰ πνεύματος ἁγίου ὃς (scil. Ἀποστόλων) ἐξελέξατο, i. e. quos Apostolos per Spiritum sanctum elegit.* II. Ut iisdem Apostolis præcepta dederit; *his verbis: ἐντειλάμεθα τοῖς Ἀποστόλοις, i. e. cum præcepta dedisset Apostolis.* III. Ut id peregerit usque ad eum diem, quo sursum receptus est; *his verbis: ἀρχὴ ἕως ἡμεῶν ἀπολῆθῃ, i. e. ad eum usque diem, quo sursum receptus est.*

§. II. Tria igitur diversa hujus nostræ dissertationis membra, respectu videlicet triplicis illius divisionis constituemus. Antequam

A 2

verò

(a) Erasmus not. in Nov. Test. Græc. Luc. I. ψ. I.

verò hæc ipsa pertractanda aggrediamur, primò versus hic secundus apud Criticorum filios admodum vexatus per certa quadam distinctionis signa in clariorem ordinem redigendus videtur. Nec etiam sine causa seu temere id fieri censendum: quem enim, qui non plane expertus studij critici existit, fugit, interpunctionem hujus versus 2di diversimode institui?

§. II. Alii hæc verba, *διὰ πνεύματος* & *αὐτοῦ*, referunt ad participium *ἐπιλάμνοντες* hoc modò legentes *ἐπιλάμνοντες τοῖς Ἀποστόλοις διὰ πνεύματος* & *αὐτοῦ*, ἢ *ἐξουχέζατο*, i. e. cum per Spiritum sanctum præcepta dedisset Apostolis, quos elegit. (b) Alii autem aliter malunt disponere, dum dicta verba; *διὰ πνεύματος* & *αὐτοῦ* ad verbum *ἐξουχέζατο* referunt legentes: *ἐπιλάμνοντες τοῖς Ἀποστόλοις*, *διὰ πνεύματος* & *αὐτοῦ* ἢ *ἐξουχέζατο*, i. e. cum præcepta dedisset Apostolis, quos per Spiritum sanctum elegit. Atque ex his apparet varians illa hujus versus interpunctio. Relinquendum quidem est unicuique libera dijudicandi facultas, verùm quid vetat eorum eligere interpunctionem, qua mediante verba hæc *διὰ πνεύματος* & *αὐτοῦ* ad verbum *ἐξουχέζατο* referenda existimamus? Rationes, quæ nos jubent hanc præ illa amplecti, sunt in promptu, nec nimis longinquæ & anxie quaesita. (I.) Nos movet primò auctoritas duorum veterum codicum, (quorum mentionem injicit (c) Beza) ubi distinctio post vocabulum *Ἀποστόλοις* scribitur, sic, ut hæc verba *διὰ πνεύματος* & *αὐτοῦ* non ad præcedens participium *ἐπιλάμνοντες*, sed ad sequens verbum *ἐξουχέζατο* pertineant. (II.) Secundò nos movent Versiones Syriaca, Arabica & Ethiopica, quæ similem vocum seriem hoc in versu sine traiectione ordinârunt, ita, ut si ad mentem horum interpretum exoricorū hunc nostrum versum in ordinem redigere velimus, sequens dispositio prodire debeat: *Ἄξιον ἦν ἡμῶν ἐπιλάμνοντες τοῖς Ἀποστόλοις*, ἢ *ἐξουχέζατο* *διὰ πνεύματος* & *αὐτοῦ*, i. e. Ad eam usque diem quò sursum receptus est, cum mandata dedisset Apostolis, quos elegerat per Spiritum sanctum. Tantum de critico hujus versus ordine. Properamus jam ad ipsa nobis proposita membra illustranda. Vid. §. i. Premon.

(b) Augustinus, Stephanus, Beza, Syrus & Arabs interpretes &c.
(c) Th. Beza in Nov. Test. Cap. I. Act. v. 2. pag. 293.

MEMBRUM
DISSERTATIONIS TERTIÆ.

Quantum ad *primum membrum* (vide §. I. in Præmonit. Disput. III.) hujus dissertationis, id continet **ELECTIONEM APOSTOLORUM** his verbis: *Ἐπέλεξε ὁ κύριος τὰς ἀποστόλους* per Spiritum sanctum elegit. Loquitur hic textus I. de APOSTOLIS; quod vocabulum, sicut in vulgus notum est, latet sub articulo postpositivo *v. c. II.* Dicitur eisdem per Spiritum sanctum electos esse. Differendum itaque nobis est

- I. De Apostolis.
- II. De Electione Apostolorum.
- III. De Spiritu sancto, per quem electi.

§. II. De APOSTOLIS primo in genere, deinde in specie tractabimus. In genere monebimus vocabulum *Ἀπόστολος* ab *Ἀποστέλλειν*, i. e. cum auctoritate & potestate mittere, modo adjectivè, modo substantivè usurpari. I. *Adjectivè*; ex gr. apud (A) D. Platonem legimus: *ἐγὼ δὲ ἐν τοῖς ἈΠΟΣΤΟΛΟΙΣ πλεονεκτήματα διανοῶμαι πλεῖν*, i. e. ego enim ascendens navigia dimissoria navigare stavebam. II. *Substantivè*; idque sæpius & frequen-
tius. Liqueat autem ex communi Græcorum usu vocabulum *Ἀπόστολος* substantivè positum latissimo sensu tribui omnibus iis, qui vel deferendi nuntii, vel gerendi negotii causâ aliquid ablegabantur. Ita Imperator exercitus, qui expeditioni navali præficebatur, (e) dicebatur *Ἀπόστολος*. Adde, p. idem hoc vocabulum in simili lata significatione occurrere interdum apud scriptores sacros; ex gr. fratres ab ecclesiis ad elemosynas colligendas missi appellabantur *Ἀπόστολοι*, illarum nempe ecclesiarum, à quibus ablegati. 2. Corinth. VIII. v. 23. Ad quem locum inspicien-

De Apostolis in genere.

(A) Plato, Epist. VII. (e) H. Stephan. Thes. Græc. ling. ex Hesychio Tom. III. pag. 999. in voce *Ἀπόστολος*.

dus Theophylactus ita scribens: ἈΠΟΣΤΟΛΟΙ ἑλλητικῶν, ἡλλεστὶ
 ἰσὺ ἀλλησιῶν ἀμαρτάντες καὶ χειροτονθέντες, i. e. APOSTOLI ec-
 clesiarum, hoc est ab ecclesiis missi & electi, vel designati & ordina-
 ti. Accedit insuper Theophylacto (f) Eucheus, quando in-
 quit: ἈΠΟΣΤΟΛΟΣ secundum vocis originem quemvis signifi-
 cat missum. Hinc, qui Græcè dicitur Ἀπόστολος, is Hebraicè Πηρὴς
 & Latine missus dicendus. Atque in lato hoc sensu omnes ii Ἀ-
 πόστολοι appellantur, quos alii vocant Apostolos secundos, qui qua-
 si coadjutores & συνεργοι fuerunt Apostolorum primorum, de qui-
 bus mox plenâ sumus manu acturi. Ejusmodi fuerunt Paulo Τί-
 motheus, Τίτος, Λίνος, Κλέμενς & Επαφροδίτης.

II. De Apo-
 stolis in spe-
 cie.

§. III. Quamvis verò Ἀποστόλων nomen adeò late usurpetur
 de omnibus iis, qui cum potestate & auctoritate aliqua ἀποστόλων-
 ται, mittuntur, nullum tamen dubium, quin in specie peculiari-
 ter si ἰδιώκως duodecim illi Christi discipuli, quorum nomina apud
 (g.) Matthæum exstant, quiq̄e fidem Christianam albis victo-
 riæ quadrigis (ut liceat ita loqui) in omnes gentes & barbarorum
 novissimas. invehere deberent, præ aliis cum emphasi appellan-
 di sint Ἀπόστολοι: hos enim ipse (b.) Salvator emphaticâ voce
 ἀνόμασε Ἀποστόλους. De hoc audiamus (i.) Eusebium: Ὁ Χριστὸς,
 inquit, δώδεκα Ἀποστόλους ἀνεκαλείται, οὓς καὶ μόνους τῶν λοιπῶν ἀ-
 νθρώπων κατὰ τὴν γένην ἐπέλεξε, Ἀποστόλους ἀνόμασε, i. e. Christus
 Duodecim vocat APOSTOLOS, quos etiam NB solos inter reli-
 quos suos discipulos secundum eximium quendam honorem A-
 POSTOLOS nominavit. Idem quoque cum Eusebio sentit

(f) Euchenius Hom. II. in Natali unius Martyris.

(g.) Matth. X. v. 2, 3, 4. Duodecim a. Apostolorum nomina sunt
 hæc. Primus Simon, qui dicitur Petrus & (2.) Andreas frater
 ejus (3.) Jacobus Zebedæi, & (4.) Joannes frater ejus, (5.) Phi-
 lippus & (6.) Bartholomæus, (7.) & (8.) Matthæus publicanus,
 (9.) Jacobus Alphæi, & (10.) Thaddæus. (11.) Simon
 Chananæus, & (12.) Judas Iscariotes.

(b.) Lucæ. VI. Cap. v. 13.

(i.) Euseb. Hist. Eccl. Lib. I. Cap. X. p. 8. B.

& repetit (k.) *Nicephorus Callistus*. Ex numero horum Apostolorum duodenario exiit quidem *Judas Iscariotes*, sed in ejus locum alius nempe (l.) *Matthias* fuit electus. Præterea etiam (m.) *D. Paulus* [*] Apostolus ille gentium, [**] non inferior summis Apostolis, à Jesu Christo post ejus in caelum ascensionem ad munus Apostolicum extra illum numerum duodenarium cooptatus fuit. Proinde ipse (n.) vocat δούλον 'Ιησὺ κρισὺ, καὶ τὸν Ἀπόστολον, ἀφωρισμένον ἰς τὸ αὐτοῦ γέλιον Θεοῦ. Item (o.) καὶ τὸν Ἀπίστολον 'Ιησὺ Χριστὸν διὰ θελήματος Θεοῦ. Et (p.) alibi non sine singulari quadam emphasi scribit, se esse APOSTOLUM non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum et Deum Patrem. De [***] *Barnaba* numero Apostolorum ἰδιωτῆς & emphaticè sic dictorum inferendo nihil jam habemus, quod dicamus, quippe hæc de re disserendi dabitur locus infra Act. XII. 2. ut & Act. XIV. 2. 14. Properandum jam nobis est, ad ea, quæ dicenda restant.

§. IV. Postquam itaque in genere & specie §. II. & §. III. Membr. II. de APOSTOLIS differuimus, quaeritur, quos textus noster hic per Ἀποστόλους intelligat. Hoc ut eruamus, non est opus altiori indagine: Loquitur enim hic procul dubio Lucas in specie de venerabilibus illis Ecclesiastici Senatûs *duodecim* vel potius *undecim* viris, qui hujus Capituli versu XIII. nominatim proferuntur, in quorum consortium postea 26. *Matthias* fuit assumptus. Hi enim, ut §. III. dictum, in specie & ἰδιωτῆς appellandi sunt APOSTOLI.

(k.) *Nicephor. Callist. Histor. Eccles. Lib. I. Cap. XXI. pag. 92.*

(l.) Act. I. 26. (m.) Act. IX. 15. Galat. II. 9. I. Timoth. II. 7.

[*] Act. IX. 15. Galat. II. 9. I. Timoth. II. 7.

[**] II. Corinth. XI. 2. I. Corinth. I. 1.

(n.) Rom. I. 2. I. Corinth. I. 1.

(p.) Galat. I. 2. [***] *Barnabam* numero huic Apostolorum adjiciunt ex eo, quod scriptum est Act. 13. 2. & 14. 15. Ast (ut cum Viro docto loquamur) quia non satis constat, *Barnabam* immediatò Spiritûs S. afflatu docuisse, & in docendo infallibilem fuisse, is vix ad illum primum ordinem Apostolorum referri poterit.

STOLK. De his ergo specialiora quædam in subsequentibus annexenda putamus, judicamus, ut pateat, quid ad has sex quæstiones in hoc paragrafo quarto propositas sit respondendum.

- I. Quæstio esto: *Quis sit auctor dignitatis Apostolicæ?*
- II. Quæstio. *Quæ definitio Apostoli, & quodnam nominis Apostolici decus?*
- III. Quæstio. *Quæ Apostolorum divinita, potestas & gloria?*
- IV. Quæstio. *Quare Christus duodenarium Apostolorum numerum elegerit?*
- V. Quæstio. *Quare Salvator ad Apostolicum munus homines eosq. plebejos constituerit?*
- VI. Quæstio. *Quibus in deliciis Apostoli apud Christum, & apud S. Patres fuerint?*

Q. I. Quis AUCTOR DIGNITATIS APOSTOLICÆ, neminem S. literarum gnarum fugere poterit, si modo §. 13. Cap. 6. Evangelij Lucæ, ut & alia loca plura evolverit. Christus enim est Ἀποστόλων ἢ ὁ πέμψας δι' αὐτοῦ τοὺς ἄποστολους λαμβάνουσι χάριν καὶ δύναμιν ἐν ὕπακοῦν πίστεως ἐν πατρὶ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, Christus, inquam est, qui adhuc in terris agens Apostolos immediatè vocatos peculiariter instruxit, iisque largitus fuit amplissimam auctoritatem Ecclesiam Christianam fundandi, constituendi, verbò scriptisque docendi.

Q. II. Quæ definitio A-respondemus, eam quidem peti posse ex præced. §. 2. & 3. Membr. I. postoli, & pag. 5-7. verum etiã (§. 9.) Paulum esse audiendũ (vadem⁹, qui Ap- quodnam stolum optimè ita definit: *Apostolus est servus Jesu Christi voca- nominis A- & separatus ad predicandum Evangelium Dei.* Brevis qui- postolici de- dem, sed emphatica & plana definitio Apostoli. Hic multa titulo- rum pompa non conspicitur, nec Reverendissimus, nec maximè Venerandus additur. Nequaquam enim Ἀπόστολος est nomen dignitatis, sicut Cardinalis à latere. & Nuncius Apostolicus.

(9.) Roman Cap. 1. §. 1.

Ejusmodi titulos Christus in ecclesia sua non instituit. Apostolus alio (NB. *seruus domini sui Jesu Christi*) qui ecclesiae Domini sui e. Dei praesse debet. DECUS NOMINIS APOSTOLICI si cupis percipere, audi iterum (r.) Paulum dicentem: *quoniam in uasibus conuictis & ovis i. c. Christi bona fragrantia summu Deo. Decus profecto omnia triumphalis pompa insignia & elogia superans.*

§. VII. Si nosse cupis DIVITIAS APOSTOLORUM, scias, Q. III. *Quae* eas non fuisse acervos aris & auri avaros dubiis fortibus, fordibusque nefandis congestos. Minimè illos (ut cum (f.) Poëta loquamur) *nimiam congesta pecunia curam strangulabat* Apostolotia, potestas & gloria?

Notanda ergo sunt verba (r.) Petri dicentis: *Argentum & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do; in nomine Jesu Christi Nazarei: surge & ambula.* POTESTAS Apostolorum fuit plus quam regia, quam à Salvatore, Rege nostro aeterno acceperant. *Gratiam, inquit (u.) Paulus Apostolus, habeo illi, qui me ROBUSTUM effecit, id est, Christo Jesu Domino nostro: quod me fidum duxerit, utpote quem in ministerio constituerit.* Et alibi idem ait: *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Vis denique audire, quae GLORIA Apostolica? Ea fuit immensa & perquam solida. Nam, inquit idem (v.) Paulus, *quae est nostra spes, aut gaudium, aut corona; de qua GLORIER? annon & vos in conspectu Domini nostri Jesu Christi in ejus adventu? Vos enim estis GLORIA nostra & gaudium.*

§. VIII. Cur Salvatori mundi, Domino nostro Jesu Christo re Christus placuerit, DUODENARIUM ELIGERE NUMERUM APOSTOLORUM, nimis curiosè disquirere, non quidem convenit, um Apostolorum enim verò, cum multi variè de hoc numero sentiant, paulorum numerum elegerit?

[r.] 2. ad Corinth. II. 15. [f.] D. J. Juvenal. Satyr. X. v. 12. & 13. gerit?
 [r.] Actor. Cap. III. v. 6.
 [u.] 1. Timoth. Cap. I. v. 12.
 [v.] 1. Thesal. II. v. 19. & 20. Confer. 2. ad Corinth. X. v. 17. & 18.

ea ex multis in medium proferre liceat. (vv.) D. A. Augustinus numeri hujus rationem in eo constitisse putat, quia [inquit] quatuor sunt orbis partes, & totus orbis in Evangelio vocabatur, unde quatuor Evangelia sunt scripta, & totus orbis in nomine Trinitatis vocabatur, ut congregetur Ecclesia: Quatuor rer ducta duodecim sunt. (x.) Alii ideo numerum duodenarium electum fuisse existimant, quod duodecim tintinnabula in vestitu summi Pontificis pendencia adumbraverint duodecim Apostolos. (y.) Alii ad partes Augustini accedunt quidem, simul autem ad cursum solis per duodecim Zodiaci signa respiciunt, Quantum ad (z.) Tertulliani sententiam, ille iudice Montacutio propior ad rem accedit. Ex hoc, scribit, Christum interpretari possum: non tam vocibus Prophetarum, sed & argumentis rerum practicarum. Hujus enim numeri figuras apud Creatorem deprehendo. Duodecim [scil. deprehendo] fontes Elim: Duodecim gemmas in tunica sacerdotali Aaronis: Duodecim lapides a Josua de Jordane electos & in arcam testamenti conditos. Totidem [ergo] pergit etiam Apostoli prehendebantur, proinde ut FONTES irrigatur aridum orbem: ut GEMMÆ illuminaturi sacram Ecclesie vestem, quam induit Christus Pontifex Paris: ut LAPIDES solidi fide, quos de lavacro Jordanis Christus verus elegit, & in sacramentum testamenti sui recepit. Ingeniose satis, ut videtur, Tertullianus hic fuit philosophatus. Huc quoque plures (a.) aliorum senten-

(vv.) D. A. August. Enarrat. in Psal. 103. T. 8. Ed. Paris. A. 1541.

[x.] Alii, inter quos Coryphæus existit Justinus Martyr. Singularis capropter a Philone de Profugis.

[y.] Alii, inter quos caput & Dux BEDA.

[z.] Tertullianus iudice Montacutio Lib. IV. contr. Marc.

(a.) Aliorum: nam alii propter duodecim exploratores terræ Canaan: alii propter duodecim leuculos in throno Salomonis: alii propter duodecim prophetas XII. Apostolos electos existimant. Alii huc referunt quoque XII. boves mare æneum à

Salo-

sententias facili operâ referre, si volupe foret, possemus, sed ne quid nimis. Quod si quis & nostram velit explicari sententiam, sciat, nos neque Augustini & Iustini Martyris, neque Bedæ & Tertulliani, neque etiam aliorum conjecturis velle omnem placidæ fidem derogare. Sit fides penes auctores. Nobis autem, qui didicimus,

Ne sis addictus, jurare in verba Magistris,

liceat liberè numerum illum Apostolorum *duodenarium* interpretari. Sicut duodecim fuerunt sub veteri Testamento PATRIARCHÆ, filii Jacobi populum Dei electum Israëliticum in *duodecim* tribus divisum profeminantes; ita Christus per *duodecim viros* Apostolicos populum suum Christianum propagare & dilatare sub Nov. Test. voluit. Ecquid impedit, quominus hæc conjectura appareat aliquo modò verisimilis? Nonne enim (*b.*) Salvator ipse ex parte videtur eo alludere dicens: *Sedebitis vos etiam* (scil. 6. Apostoli) *in thronis DUODECIM, iudicium ferentes de DUODECIM tribubus Israël?* Cui autem hæc non statim obvia, adeat (*c.*) Auctorem Apocalypseo, qui hanc rem pleniorimani in descriptione novæ Hierosolymæ exsequi videtur. Postquàm enim de XII. portis, de XII. angelis, de quæ XII. tribuum nominibus (*d.*) locutus, (*e.*) paulò post ita inquit: *& murus urbis* [scil. Hierosolymæ novæ] *habebat fundamenta DUODECIM, in quibus erant DUODECIM nomina Apostolorum Agni.* Placuit itaque Christo capiti & Regi nostro sub Nov. Testam. Apostolos DUODECIM Ecclesiæ Christianæ quasi architectos constituere, qui numerus æqualis numero Patriarcharum, qui sub vet. Test. Ecclesiæ Judaicæ existenterunt conditores. Nec sine causâ (*f.*) additur:

B 2

habebat

Salomone ædificatum portantes: e quibus tres Aquilonem respiciebant: tres Meridiem: tres Occidentem: tres Orientem, quasi in omnes mundi plagas essent destinati; & baptisterium illud in illas deportarent.

[*b.*] Matth. XIX. §. 28.

[*c.*] Apocal. Cap. XXI. (*d.*) Apocal. XXI, 12. [*e.*] Apocal. XXI, 14.

(*f.*) Apocal. XXI, §. 14.

habebat (scil. murus gloriosæ illius sanctæ urbis) **FUNDAMENTA DUODECIM**, in quibus erant **DUODECIM APOSTOLORUM** nomina: quem enim fugere potest, Ecclesiæ Christianæ fundamenta per doctrinam Apostolorum in omnibus fere orbis terrarum plagis & regionibus esse posita? Proinde Apostolos (g.) Augustinus rectissime vocavit **FIRMAMENTA & COLUMNAS ECCLESIAE**: Item (h.) **PORTAS** duodecim Hierosolymæ, quia per ipsos [scil. Apostolos] intramus in regnum Dei. Predicant enim, pergit, nobis, & cum per ipsos intramus, per Christum intramus. Ipse est enim janua. Et cum dicuntur **XII. portæ Hierusalem**, & una porta Christus, & **XII. portæ Christus**, quia in **XII. portis** Christus. Et ideo duodenarius numerus Apostolorum.

Q.V. Quaest. IX. Ad quaestionem V, quæ sequitur, nempe quare Christus ad Apostolicum munus voluerit eligere homines, & non fo- ad Apostolum homines, verum etiam plebejos, illiteratos, & humili loco nati- licum mu- tos, elegantissime respondent S. Patres, quos audiamus. Cur nus homi- Saluator mundi Apostolos homines esse voluerit, exponitur à (i.) nes, eosque Basilio Seleuciensi: Ἄνθρωπος ὄντας, inquit, ἀνδρῶν τὸν παιδείας plebejos κατεκίνασεν, ἵνα τῷ ὅμιλῳ Ἐπιστολάσθε καθηγήτας ἐξήσχησάτε, μονας καὶ τῇ κοινῇ τῶν πατρῶν φιλανθρωπίαν πρὸς τῇ διδασκαλίᾳ προσμιξέτω. i. e. Cum homines essent, [scil. Apostoli] ut homines informatores essent, ordinavit, quo sic ipsi quoque peccato obnoxii, doctores essent misericordes: & ob affectionum similitudinem humanitatem cum doctrina conjungerent. Cur autem in numerum Apostolorum homines plebeji, illiterati, humili loco nati, piscatores &c. à Christo sint cooptati, docet (k) Origenes: Ὅμιλος δὲ καὶ τὸν Ἰησοῦν διὰ τὸ το βεληκῆσαι διδασκαλοῖς τὸ δὲγματὸν χρεῖ- dai τοῖς τοῖς, ἵνα μηδεμίαν μὲν ἐχῆ χάραν ὑπόστα πιδανῶν σοφισμάτων λαμπρὰς δὲ τοῖς συνέναι δυναμένους ἐμφανῆσαι, ὅτι τὸ ἀδολογ τῆς προ- αἰρε-

(g) D. A. Augustin. Tom. II. de gratia Nov. Test. pag. 123 A. Edit. Paris. An. 1541.

(h) Idem Augustin. Tom. VIII. Enarratio. in Psal. 86 pag. 209. D.

(i) Basil. Seleuciens. Orat. 28. pag. 152.

(k) Origen. Lib. 3. contra Celsum. pag. 135.

ειρήσεως τῶν γαλιλάντων, ἐχέσθαι πολὺ τὸ (ἢ ἕτερος ἀπομάσσω) ἀφελές, ἡξιώθη δειοτέρως διαμάσσει, πολλὰ μάλλον αἰτίσεις, ἢ περ ἀνείων δυνα-
 σαι δοκεῖ περιβολῆ λόγων, καὶ λέξιων συνθέσει καὶ μετὰ διαίτησιν
 καὶ τεχνολογίας ἐλληνικῆς ἀκολουθία, i. e. Opinor a. & Jesum ideo vo-
 luisse uti talibus dogmatum suorum doctoribus, ne quem locum ha-
 beret suspicio, quasi artibus essent instructi sophisticis: sed eviden-
 ter intelligi posset, nihil fuci latuisse in animo tantā [ut ita dicam]
 simplicitate scribentium, ac proinde dignorum, quibus scribenti-
 bus adesset divinus Spiritus, multo efficacior quam sint iste Græco-
 rum artēs, dicendi copia, elocutionis ornamenta, divisionis dispo-
 sitionisq; artificium, & hujusmodi cætera. Origeni accedit (l)
 Augustinus dicens: Ineruditos liberalibus disciplinis, & omni-
 no quantum ad istorum doctrinas armet, impolitos, non peritos
 Grammaticā, non armatos Dialecticā, non Rhetoricā inflatos, pis-
 catores Christus cum retibus misit, atque ita ex omni genere tam
 multos pisces, & tanto mirabiliores, quanto rariores, etiam ipsos
 Philosophos cepit. (m) Idem alibi reddit rationem, quare Christus
 id fecerit, quando ita inquit: Elegit (scil. Christus) discipulos,
 quos Apostolos nominavit humiliter natos, inhonoratos, ut quic-
 quid magnum essent & facerent, ipse in iis esset & faceret. Huc
 quoque referendum, id quod (n) idem Hipponensis Episcopus ad
 I. Corinth. I. §. 26. & 27. adjicit: Et ne qualibet persona gloriaretur
 in carne, infirmos elegit scil. Dominus Deus noster Jesus Chri-
 stus. Tantum de responsione ad V. quæstionem ex S. Patribus de-
 promptā.

§. X. De quæstione quinta supra proposita hæctenus, nunc ad Q. VI. Qui-
 sextiam & ultimam quæstionem, quā quæritur, quibus in deliciis in de-
 Apostoli & apud Christum, & apud S. Patres fuerint, transibimus, licet Apo-
 Atque primo ex sacr. literis abundè patet, Apostolos apud Christi apud

B 3

Christum,

(l) D. A. Augustinus de Civit. Dei Tom. V. Cap. 5. Lib. 22. pag. 208. C. & apud S. Patre

(m) D. A. Augustin. de Civit. Dei. Lib. 18. Cap. 49. pag. 174. Tom. V. C. fuerit

[n] D. A. Augustin. Enarrat. in Psal. LXXV. pag. 147. B. L. Tom. VIII.

sum in magnis fuisse deliciis. Probant id inter alia argumenta nomina mellitissima & suavissima, quibus Apostoli fuerunt maxime conspicui; modò enim Christus eosdem vocat [o] SUOS à patre caelestisibi datos: modò [p] FILIOLOS: modò [q] AMICOS & [r] FRATRES &c. &c. quæ omnia utpote nomina mellitæ suavitaris plenissima, clarissimè innuunt, Apostolos non in minimis fuisse apud Dn. nostrum Jesum Christum deliciis. Secundò nec etiam Apostoli in minoribus fuerunt deliciis & dignitatibus habiti apud S. Patres. Perquam sanè magnifica sunt verba [s] D. J. Chrysofomi, aurei illius oris: sunt, ait, Apostoli à Deo constituiti: Principes, qui non gentes aliquas, aut urbes diversas regendas acceperint, sed quorum fidei orbis terrarum in commune fuit conceditus. Imò [t] addit: Apostolatus inter spirituales dignitates est ὑπατία πνευματικῆς, Consulatus spiritualis, i. e. supra omnes alias functiones ita eminent, uti potestas consularis supra civiles Magistratus. Ideò quoque porrò eundem scilicet Apostolatum vocat ἀρχὴν πνευματικωτάτην, itemque ἀρχὴν ἀρχῶν; & præterea τῶν πνευματικῶν ἀρχῶν κεφαλὴν καὶ εἰς αὐτὸν καὶ ὑπόθεσιν. Plures si quis honorum titulos, [ut ita loquamur] scire cupiat, consulat (u) Tertullianum, qui Apostolos vocat Magistros nationibus destinatos. Evolvatur Augustinus, qui perquam honorifice de Apostolis sentit. Huic enim illi sunt (v) lumen mundi, (vv) firmamenta & columna Ecclesiæ, (x) Patres, (y) caeli, (z) colles,

(o) Joan. Evangel. xvi 1, 7. 6. 9. 24. Item Cap. xviii, 7. 9.

(p) Joan. Cap. xiii. 7. 33. (q) Joan. Cap. xv. 7. 14. 15.

(r) Matth. Cap. xxviii, 7. 10. Joan. Cap. xx. 7. 17.

(s) D. J. Chrysofom. in Homilia quadam Edit. Savil. Tom. viii. pag. 100. (t) Idem D. J. Chrysofom. in eadem Homilia.

(u) Tertullian. Lib. de præscript. advers. Hæret. Cap. 20. pag. 206.

(v) D. A. Augustin. Tom. II. pag. 120. F.

(vv) Idem Tom. II. pag. 123. A. (x) Idem Tom. VIII. p. 91. E.

(y) Idem Tom. IV. pag. 89. H. (z) Idem Tom. VIII. p. 146. G.

colles, (a) Principes, [b] XII porta Hierusalem, (c) montes, [d] Judices, [e] sal terra, [f] lapides pretiosi, [g] ossa Dei, (h) manu Christi &c. &c. Quare ex (i) S. Hieronymo, quinam fuerint Apostoli? Fuerunt, respondebit, ó Ecclesia, Apostoli PATRES sui, quia ipsi te genuerunt. Plura alia Apostolorum nomina in S. Patrum voluminibus huc spectantia proferre angustiores huius dissertationis limites prohibent. Addatur tamen coronidis loco Ignatius, à quo Apostoli [k] *εἰσα Χριστῶ & [l] σὺλαι τῶ νόμου* non sine emphasi appellantur. Atque ex his videre licet, in quantis deliciis Apostoli apud S. Patres fuerint habiti. Quod si quis ulterius instet, quare non plures quaestiones hic proferamus, nempe ex quibus tribus Apostoli electi, item quomodo super [m] XII. thronis dicantur sedere & judicare &c. &c. &c. sciat, nos ea idè sicco pede præterire, ne videamur in hac materia nimis prolixi.

§. XI. Ex dictis itaque, id quod *αὐτὸν ἐν ἀποδό* monemus, uni- cuique animadvertenti manifestum esse debet, quàm longè pluri- morum nostrorum Episcoporum & Pastorum genius ab illis Apo- stolis distet, cum tamen apud (n) Hieronymum *Apostolorum* au- diant *filiis*, imò esse cum zelo contendere debeant. O tempora! O mores!

Omnibus in terris, (ut eum (o) poeta loquar) qua sunt à Gadibus Auroram, & Gangem, pauci discernere possunt usque Vera bona — scil. Apostolorum.

Hac

- (a) Idem Tom. VIII. pag. 156. E.
- (b) Idem Tom. X. pag. 275. L.
- (c) Idem Tom. VIII. pag. 58.
- (d) Idem Tom. VI. pag. 17. F.
- (e) Idem Tom. X. pag. 275. L.
- (f) Idem Tom. X. ibid.
- (g) Idem Tom. II. pag. 123. A.
- (h) Id. de consens. Evang. Cult.
- (i) Hieronym in Psalm. XLIV.
- (k) Ignatius in Ep. ad Ephes. §. 1.
- (l) Idem in Epist. ad Philadelph. §. 10.
- (m) Matth. Cap. XIX. §. 28. vid. Schütz. Appar. Bibl. in hunc locum Tom. I. pag. 30. & 305.
- (n) S. Hieronym. in Psalm. XLIV.
- (o) Dec. Jun. Juvenal. Satyr. X. §. 1, 2, 3.

Hac de Apostolis dixisse sufficiant, sequitur eorum ELECTIONIO *sq. anuuar* & *ay lo* quam, ut & reliqua membra hujus disputationis (*vid. §. 1. & 2. Pramon.*) proximè D. V. pertractabimus.

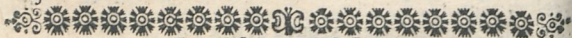
M, Θ, Δ.

Finis Disput. Tertia.

ANNEXA RESPONDENTIS.

- I. *Primum principium est: COGITO, ERGO SUM.*
- II. *Litterarum vinculum, ut arti, quam excolimus, alias jungamus, postulat.*
- III. *Pro & contra disputare, est barbarum.*
- IV. *In Jul. Caesar. Commentar. de bello Gallico Lib. VII. Cap. XXII. ante haec verba; Singularem militum nostrorum virtuti &c. non est lacuna.*

J. CNOBELIUS.

Per Anagramma

CEU NOBILIS.

Nobile nomen habes: CEU NOBILIS ecce vocaris!

Perlege, si dubitas, hoc anagramma tuum,

Nobilitas nunquam celebrari sanguine prisco:

Est *VIRTUTIS* opus *nobilitatis* honos.

Ardius est ad eam, longusque per aspera tractus,

Quem qui percurrit, *nobile* nomen habet,

Quare, dum clara, *Cnobel*, *VIRTUTE* coruscas,

Hæc te nil melius *nobilitare* potest.

Stemmata quid profunt? Nihil: unica solaque. *VIRTUS*

Largitur veras *nobilitatis* opes.

Gratulor ergo tibi tantæ *VIRTUTIS* honores.

Littera quæque canat: *nobile* nomen erit.

Ita de prope rabas gratulans

PRÆSES

J. C. S.

Jé 2511

ULB Halle 3
002 379 813

7200

VD17 VD18

Farbkarte #13

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

DISPUTATIO TERTIA,
QUA
ACTA
S. APOSTOLORVM
EX SCRIPTORIBUS ANTIQUIS,
ACRO-PROFANIS, MAXIME EX PA-
TRIBUS ECCLESIASTICIS ET AUCTORIBUS
CLASSICIS GRÆCO-ROMANIS
ILLUSTRATA,

JOAN. CASP. SANTOR OCCUS,
Profess. Ordin. Antiquit. Græco-Romanarum, Pæ-
dagogearch, & h. t. Facult. suæ Decan.

PRÆSES,

ET

JOANNES KNOBEL,
Eschwega-Haffus.

RESPONDENS.

Publica & placida Dnn. Commilit. disquisitioni h. l. f.
ad diem 16. Decembr. MDCCXII.

subjiciunt.

MARBURGI CATTORUM,
Typis JOANNIS KURSNERI, Acad. Typoga,